

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Λογοτεχνίας Λυκείου (υποχρεωτικό μάθημα στο πλαίσιο των Νέων Ελληνικών) η ύλη αναδομείται στα μέτρα μιας ιστορικής-γραμματολογικής προσέγγισης. Επιπλέον, αυτή ανανεώνεται σε μεγάλο βαθμό και συγχρόνως διαφοροποιούνται, σε ορισμένα σημεία, οι μεθοδολογικές εισηγήσεις για τη διδασκαλία της, ενώ προτείνεται ο συνδυασμός της προσφοράς της με **διακειμενικές** και, όπου είναι δυνατόν, και με διαθεματικές προσεγγίσεις, καθώς και με την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και άλλου εποπτικού υλικού. Η διδακτική της Λογοτεχνίας στο Λύκειο αναδιαμορφώνεται, ώστε να είναι συμβατή με την τρέχουσα διδακτική πρακτική στο Γυμνάσιο και να αποτελεί ομαλή συνέχειά της: Πιο συγκεκριμένα:

1. **Η αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου** διέπει κάθε μάθημα Λογοτεχνίας σε όλες τις φάσεις του, από την πρόκληση ενδιαφέροντος έως την αξιολόγηση, προφορική και γραπτή. Για τον σκοπό αυτό, ο διδάσκων δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε ερωτήσεις και δραστηριότητες που προωθούν την υλοποίηση της πιο πάνω αρχής και ασκεί τους μαθητές του τόσο στην αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού λογοτεχνικών όρων* όσο και στη χρήση των όρων αυτών στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.
2. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, και με οδηγό τους σχετικούς δείκτες, τοποθετείται **ο λογοτεχνικός γραμματισμός**, όχι ως διδασκαλία θεωρίας της λογοτεχνίας ερήμην των κειμένων, αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με τα εκάστοτε κείμενα και με στόχο την ανάδειξη της λογοτεχνικότητάς τους. Απώτερος σκοπός της διδασκαλίας στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού είναι, σταδιακά, να καταστούν οι μαθητές και οι μαθήτριες επαρκείς αναγνώστες της λογοτεχνίας.
3. Οι δύο πιο πάνω αρχές διδασκαλίας **δεν αναιρούν τον ανθρωποκεντρικό και αξιακό χαρακτήρα του μαθήματος**. Συνεπώς, πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς ακρότητες και υπερβολές, ώστε να μην υποβαθμίζεται το αξιακό περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων.
4. Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος, που ακολουθεί, δίνονται τα κείμενα που προτείνονται για συστηματική διδασκαλία, μαζί με τον διαθέσιμο χρόνο σε διδακτικές περιόδους, καθώς και συνακόλουθες προτάσεις **διακειμενικής** και **διαθεματικής** ανάγνωσης, που δεν εξαντλούν ασφαλώς το εύρος των διαθέσιμων αναφορών και ερμηνευτικών προτάσεων των κειμένων. Διευκρινίζεται ότι, δεδομένου ότι στο Λύκειο η κατάταξη της ύλης του

μαθήματος της Λογοτεχνίας είναι ιστορική-γραμματολογική και όχι θεματική, **η συνανάγνωση των κειμένων δεν είναι επιστημολογικά ορθό να έχει τη μορφή της συστηματικής συνεξέτασης**. Επομένως, διδάσκονται συστηματικά τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα κείμενα και **επιλέγονται από τα προτεινόμενα για συνανάγνωση κείμενα, κατά την κρίση του/της διδάσκοντος/-ουσας, όσα προσφέρονται για τους μαθητές τους**. Τα επιλεγμένα για συνανάγνωση κείμενα καταγράφονται από κάθε φιλόλογο και υποβάλλονται με γραπτό σημείωμα στον ΣΒΔ προς το τέλος κάθε τετραμήνου, για να διασφαλίζεται χωρίς αμφιβολία ότι το άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο που θα επιλεγεί για τις εξετάσεις είναι όντως αδιάδακτο για όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας. Αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν σε διάφορες φάσεις της διδασκαλίας του βασικού κειμένου, χωρίς ωστόσο η χρονική διάρκεια της αξιοποίησής τους στην τάξη να είναι δυσανάλογα μεγάλη σε σύγκριση με τον χρόνο διδασκαλίας του πρώτου. Από την άλλη είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η συνανάγνωση των κειμένων δεν ενδείκνυται να υποβαθμίζεται ως ολιγόλεπτη καταληκτική δραστηριότητα του μαθήματος, αλλά πρέπει να εντάσσεται λειτουργικά σε αυτό και κατά διαστήματα να αξιολογείται, δεδομένου ότι η εξέταση των μαθητών σε αδιάδακτο λογοτεχνικό κείμενο, για σύγκριση με διδαγμένο, εισάγεται στα διαγωνίσματα και στα εξεταστικά δοκίμια Λογοτεχνίας των τάξεων Α΄ και Β΄ Λυκείου.

5. Για το θέμα της προσφοράς του λογοτεχνικού βιβλίου, προτείνεται παράλληλα η **Λέσχη Ανάγνωσης**, που δεν θα αναιρεί ούτε θα καταργεί τη συστηματική και υποχρεωτική διδασκαλία ενός τουλάχιστον λογοτεχνικού βιβλίου, από τα προτεινόμενα, σε κάθε τάξη του Λυκείου. Οι μαθητές των τάξεων Α΄ και Β΄ Λυκείου θα επιλέγουν, πέραν του υποχρεωτικού λογοτεχνικού βιβλίου που διδάσκεται στην τάξη, ένα βιβλίο που θα ήθελαν να διαβάσουν ή και να παρουσιάσουν και να συζητήσουν στο πλαίσιο της λειτουργίας της Λέσχης.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Δρ Νίκος Ορφανίδης, Ακαδημαϊκός Επόπτης
- Δρ Λεωνίδας Γαλάζης, Σύνδεσμος Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών
- Σπύρος Αντωνέλλος, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών – Θεατρολογίας
- Σωτηρία Παπαμαργαρίτη, Φιλόλογος - Σύμβουλος Υ.Π.Π.
- Δρ Κάκια Παπακυριακού, Φιλόλογος - Α.Π. Λογοτεχνίας
- Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλόλογος - Π.Ι.
- Γιώργος Καλοζώης, Φιλόλογος

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Α΄ Γενικού Λυκείου, Α΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = ΚΝΕΛ Α΄*
- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = ΚΝΕΛ Β΄*
- ⊗ *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, Τόμος Α΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2015. = ΚΚΛ Α΄*
- ⊗ *Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης, Για την Τρίτη Λυκείου, Υ.Α.Π., Λευκωσία 2004.=ΑΝΠ Γ΄*
- ⊗ *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ*

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΛΗΣ (60 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

- ✚ **Σημείωση 1:** Στη στήλη ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ σημειώνονται τα κείμενα που προορίζονται για συστηματική διδασκαλία. Όπου προτείνονται εναλλακτικές επιλογές σε αυτή τη στήλη, η επιλογή του κειμένου γίνεται από την ομάδα διδασκόντων σε όλα τα τμήματα της Α΄ τάξης και είναι κοινή για όλους.
- ✚ **Σημείωση 2:** Στη στήλη ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ προτείνονται κείμενα που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, ο καθένας κατά την κρίση του και με δυνατότητα ατομικής επιλογής, στο πλαίσιο της διακεimenικότητας και της συνανάντησης-συνεξέτασης των κειμένων, καθώς επίσης των μικρών εργασιών τύπου project, ανάλογα με τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο, τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των μαθητών/-τριών τους.

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
✚ Γενική Εισαγωγή		(συνολικά: 1)
<ul style="list-style-type: none"> • Οι αρχές και τα βασικά χαρακτηριστικά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (ΚΝΕΛ Α΄, 7-12) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθεί ένα σχετικό ενδεικτικό διάγραμμα με αντίστοιχα παραδείγματα. 	1
✚ Πρώτη περίοδος (10^{ος} αι. - 1453): Το δημοτικό τραγούδι		(συνολικά: 7)
<p>α) Ακριτικά</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Ο Διενής» (ΚΚΛ Α΄, 13-15): η κυπριακή παραλλαγή 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθούν τα πιο βασικά εισαγωγικά στοιχεία για το δημοτικό τραγούδι και τα γενικά χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. ➤ Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του ποιήματος, να αξιοποιηθεί 	2

<p>β) Κλέφτικα</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Της νύχτας οι αρματολοί» (ΚΝΕΛ Α΄, 48-49) <p>γ) Παραλογές</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Του Νεκρού Αδελφού» (ΚΝΕΛ Α΄, 24-27) 	<p>συγχρόνως η κρητική παραλλαγή του θανάτου του Διγενή, με την ακρόαση της σχετικής μουσικής απόδοσής της.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να διαβαστεί το αντίστοιχο ποίημα του Κωστή Παλαμά, «Ο Διγενής και ο Χάροντας» από τη συλλογή <i>Ίαμβοι και Ανάπαιστοι</i>. ➤ Να γίνει σύντομη αναφορά στο λόγιο ακριτικό έπος, <i>Το έπος του Διγενή Ακρίτα</i> ή <i>Βασίλειος Διγενής Ακρίτας</i> και να τονιστεί η ιδιαίτερη αξία του. Για τον σκοπό αυτό, να γίνει απλή ανάγνωση του αποσπάσματος [«Ο θάνατος τον πολεμά»], (ΚΝΕΛ Α΄, 56-57). <p style="text-align: center;">∞</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Μπορούν να προσφερθούν, με σχετική ανάγνωση και μουσική ακρόαση, τα ποιήματα: «Των Κολοκοτρωναίων» (ΚΝΕΛ Α΄, 50-51) και «Του Κίτσου η μάνα» κ.ά. Να γίνει, με αφορμή αυτές τις συναναγνώσεις, σύντομη αναφορά στα μοιρολόγια. ➤ Μπορεί να αξιοποιηθεί, ως σχετικό ποίημα, <i>Ο επιτάφιος</i> του Γιάννη Ρίτσου (ΑΝΠ Γ΄, 196-198), με την ανάγνωση ενδεικτικού αποσπάσματος ή ακρόαση μέρους του μελοποιημένου έργου. ➤ Δυνατόν να γίνει αναφορά και αναγωγή στην <i>Αμοργό</i> του Γκάτσου (Τρίτο Μέρος: «Νέκυια», ΑΝΠ Γ΄, 174), με τη θεματική του ποιητικού θρήνου κατά τον τρόπο του δημοτικού τραγουδιού. <p style="text-align: center;">∞</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να αναζητηθούν και να δοθούν οι επιδράσεις της συγκεκριμένης παραλογής στη νεωτερική ποίηση. Ενδεικτικά ποιητικά παραδείγματα: Εγγονόπουλος, Παυλόπουλος, Γκανάς, Μαρκόπουλος. Αυτό να γίνει στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project. ➤ Προτείνεται η συνανάγνωση με την κυπριακή παραλλαγή «Η Αρετή» (ΚΚΛ Α΄, 16-18). Σε σχέση με το ποίημα «Αρετή», να 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">3</p>
---	--	---

	<p>σχολιαστεί η ονοματολογία και η χρήση του ονόματος <i>Αρετή</i>. Δυνατόν να δοθεί το σχετικό απόσπασμα από την έξοδο του ποιήματος του Ελύτη «Ο Ύπνος των Γενναίων» (ΚΝΕΛ Β΄, 262).</p> <p>➤ Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι μαθητές αναμένεται να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού και τις προεκτάσεις και επιδράσεις του στη νεότερη ποίηση. Να γίνει επιπλέον σύντομη, κατά το δυνατόν, αναφορά σε βασικά στοιχεία μετρικής και ειδικά στον ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο και στην ομοιοκαταληξία.</p>	
<p>✚ Δεύτερη Περίοδος (1453-1669)</p>		<p>(συνολικά: 8)</p>
<p>α) Κυπριακά ερωτικά ποιήματα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανώνυμος, «Ρίμες αγάπης»: Λυρικά ερωτικά τραγούδια. Να γίνει επιλογή <u>δύο</u> ποιημάτων από τα πιο κάτω: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 3, 17, 24, 64, 156 (ΚΚΛ Α΄, 80-92) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθεί το εισαγωγικό ιστορικό πλαίσιο και η ένταξη των ποιημάτων στο ευρύτερο πλαίσιο με αναφορά στον πετραρχισμό. ➤ Προτείνεται η συνεξέτασή τους και με τα «Ερωτικά λαϊκά δίστιχα» (ΚΚΛ Α΄, 28-29). ➤ Δυνατόν να δοθούν ακόμη διακειμενικά τα ποιήματα «Η Τρανταφυλλένη» (ΚΚΛ Α΄, 24-25) και «Οπραματευτής» (ΚΚΛ Α΄, 26-27), στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project, μαζί με το ποίημα του Κ. Χρυσάνθη «Η μπαλάντα της Τριανταφυλλένης». ➤ Προτείνεται, επίσης, το ποίημα του Δ. Λιπέρτη «Βούττημαν ήλιου» (ΚΚΛ Β΄, 23), το οποίο μπορεί να διδαχτεί στο πλαίσιο της συνανάγνωσης. ➤ Να διαβαστούν το ποίημα του Β. Μιχαηλίδη «Η ανεράδα» (ΚΚΛ Α΄, 150-152), του Δ. Λιπέρτη «Το στομόσειλόν σου», του Κ. Μόντη «Εσέναν η αγάπη σου», όπως και αντίστοιχα ποιήματα του Μιχ. Πασιαρδή στην κυπριακή διάλεκτο, προκειμένου να 	<p>2</p>

<p>β) Κρητική Αναγέννηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βιτσέντζος Κορνάρος: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Η θυσία του Αβραάμ</i> (ΚΝΕΛ Α΄, 97-100) ▪ <i>Ερωτόκριτος</i>: <ul style="list-style-type: none"> ○ η εισαγωγή, στ. Α΄ 1-18 («Του κύκλου τα γυρίσματα...») ○ το απόσπασμα β΄ «Ἦρθεν η ώρα κι ο καιρός» (ΚΝΕΛ Α΄, 109-111) ○ η σκηνή του «Αποχωρισμού» (Γ΄ στ. 1353-1448) 	<p>αναδειχθεί ο ερωτικός άξονας της λογοτεχνίας της Κύπρου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει ακρόαση της σχετικής μελοποίησης ποιημάτων από τις <i>Ρίμες αγάπης</i> ή άλλων μελοποιημένων ερωτικών ποιημάτων της κυπριακής διαλέκτου, από τους λαϊκούς ποιητές έως τα πρόσφατα μουσικά ακούσματα (βλ., π.χ., το «Αρκείς τζιαι πέθανα» του μουσικοσυνθέτη Μιχάλη Βιολάρη κ.ά.). ➤ Στο πλαίσιο της ανάθεσης μικρών εργασιών τύπου project, δυνατόν να συνεξεταστεί η γλώσσα των ποιημάτων στις <i>Ρίμες αγάπης</i> με τη γλώσσα του Λεοντίου Μαχαιρά. <p style="text-align: center;">☞</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Το θεατρικό κείμενο <i>Η θυσία του Αβραάμ</i> δυνατόν να εξεταστεί και σε σχέση με την ανάδειξη του μεσαιωνικού θεάτρου. <p style="text-align: center;">☞</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Για συνανάγνωση με το κείμενο «Ἦρθεν η ώρα κι ο καιρός», προτείνεται η 1^η στροφή από το ποίημα «Η Ημέρα της Λαμπρής», από τον «Λάμπρο» του Δ. Σολωμού. ➤ Να δοθούν οι προεκτάσεις και επιδράσεις του <i>Ερωτόκριτου</i> σε κείμενα, όπως «Ο Ερωτικός Λόγος» του Σεφέρη, το οποίο μπορεί να διαβαστεί κατά τρόπο διακειμενικό (βλ. και ΑΝΠ Γ΄, 73-74). Μπορεί να αξιοποιηθεί, ακόμη, το κείμενο του Σεφέρη «<i>Ερωτόκριτος</i>», <i>Δοκίμες Α΄</i>, 268-319. ➤ Να γίνει ακρόαση της σχετικής ηχογράφησης του <i>Ερωτόκριτου</i>, με την απαγγελία και τη μουσική που τη συνοδεύει. Να γίνει σχετική ακρόαση της μελοποίησης του ποιήματος και της σκηνής του «Αποχαιρετισμού», σε ερμηνεία του Νίκου Ξυλούρη ή και άλλων ερμηνευτών. 	<p style="text-align: right;">2</p> <p style="text-align: right;">4</p>
--	--	---

Τέταρτη Περίοδος (1830 -1980)		
 Η Επτανησιακή Σχολή		(συνολικά: 10)
<ul style="list-style-type: none"> • Δ. Σολωμός <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: <ul style="list-style-type: none"> ○ «Στοχασμοί του ποιητή», Σχεδιάσμα Α΄, (ΚΝΕΛ Α΄, 225-227) ○ Σχεδιάσμα Β΄, [Ο Απρίλης με τον Έρωτα], (ΚΝΕΛ Α΄, 229-230) ○ Σχεδιάσμα Γ΄, 1 [Μητέρα μεγαλόψυχη], (ΚΝΕΛ Α΄, 240), 6 [Ο πειρασμός] (ΚΝΕΛ Α΄, 242). ▪ «Ο Πόρφυρας» (ΚΝΕΛ Α΄, 254-256) • Ανδρέας Κάλβος, «Ο Φιλόπατρις» (ΚΝΕΛ Α΄, 208-211) 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Να προσφερθεί, με απλή ανάγνωση, το Κεφ. 3, «Οι Μισολογγίτισες», από το <i>Η Γυναίκα της Ζάκυθος</i> (ΚΝΕΛ Α΄, 250-251). ➢ Προτείνεται η ακρόαση της σχετικής μελοποίησης του ποιήματος από τον Γιάννη Μαρκόπουλο. <p style="text-align: center;">❧</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Να γίνει προβολή της σχετικής παραγωγής του ΠΙΚ «Το φως στην ποίηση του Διονυσίου Σολωμού». Να γίνει ανάγνωση των αντίστοιχων στίχων για το φως από τον «Ύμνον εις την Ελευθερίαν» (στρ. 94 - 95). Να δοθούν οι σχετικοί στίχοι από τον «Κρητικό» που αναφέρονται στο φως (βλ. απόσπασμα ΙΙΙ, «Ακόμη εβάστυνε η βροντή... τα χρυσά μαλλιά της», <i>Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ΄ Λυκείου Θεωρητική Κατεύθυνση</i>, 19, http://ebooks.edu.gr/new/course-main.php?course=DSGL-C132) <p style="text-align: center;">❧</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ Να γίνει αναφορά στην ποίηση της ξενιτιάς. ➢ Να δοθεί, με απλή ανάγνωση, το ποίημα του Α. Κάλβου «Αι ευχαί» (βλ. Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού: http://www.snhell.gr/anthology/content.asp?id=198&author_id=13) ➢ Δυνατόν να γίνει αναφορά στην ποιητική πρόσληψη του Κάλβου και να δοθούν σχετικά ενδεικτικά κείμενα. 	<p>6</p> <p>2</p> <p>2</p>
 Λέσχη Ανάγνωσης – Δραστηριότητες Φιλαναγνωσίας		1
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα: 3 περίοδοι		

Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
✚ Οι Φαναριώτες και η Ρομαντική Σχολή των Αθηνών (1830-1880) (συνολικά: 7)		
<ul style="list-style-type: none">• Δ. Βικέλας, «Ο παπα-Νάρκισσος»:<ul style="list-style-type: none">▪ τα μέρη Δ΄ έως Στ΄ (ΚΝΕΛ Α΄, 327-337)• Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαίσθητου» (ΚΝΕΛ Α΄, 345-348)	<ul style="list-style-type: none">➤ Να γίνει αναφορά στο ηθογραφικό διήγημα. Για τα μέρη Α΄ έως Γ΄ του συγκεκριμένου διηγήματος (ΚΝΕΛ Α΄, 321-326) να δοθεί περίληψη. Προτείνεται συνανάγνωση με το απόσπασμα από το έργο του Βικέλα <i>Λουκής Λάρας</i> (ΚΝΕΛ Α΄, 316-320). ➤ Με το τέλος της αναφοράς στην πιο πάνω περίοδο, οι μαθητές να γνωρίζουν, πέραν των άλλων, και τα βασικά γνωρίσματα της περιόδου. Μπορεί, επίσης, να γίνει αναφορά σε σημαντικούς εκπροσώπους της ποίησης του ρομαντισμού και ανάγνωση ενδεικτικών ποιημάτων.	<p>4</p> <p>3</p>
✚ Κυπριακή Λογοτεχνία – Πρώτη γενιά της Αγγλοκρατίας (συνολικά: 5)		
<ul style="list-style-type: none">• Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α΄, 143-149)	<ul style="list-style-type: none">➤ Να δοθεί διακειμενικά το επίγραμμα του Β. Μιχαηλίδη «Συ που σκοτώθης για το φως».➤ Να γίνει συνανάγνωση με το ποίημα του Δημήτρη Λιπέρτη, «Καρτερούμεν μέραν νύκταν» (ΚΚΛ Β΄, 21), καθώς και με το αντίστοιχο ποίημα του Παύλου Λιασίδα «Μεν Καρτεράτε» με θέμα την ποίηση του αλυτρωτισμού. Ως σχετικό ποίημα μπορεί να δοθεί «Ο Τζιυπριανός» του Μιχάλη Πασιαρδή ή και άλλα από	<p>5</p>

	<p>τη νεότερη κατάθεση της λογοτεχνίας, με αναφορά στον Αρχιεπίσκοπο Εθνομάρτυρα Κυπριανό.</p> <p>➤ Να αναδειχθεί το θέμα της Ρωμανίας ή Ρωμισσύνης. Ενδεικτικό ποίημα το ποντιακό δημοτικό τραγούδι [«Πάρθεν η Ρωμανία»] (ΚΝΕΛ Α΄, 43) και το αντίστοιχο ποίημα «Πάρθεν» από τα <i>Ανέκδοτα</i> του Κ. Π. Καβάφη (βλ. ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.kavafis.gr/poems/content.asp?id=200&cat=4).</p>	
<p>✚ Η Νέα Αθηναϊκή Σχολή (1880-1920)</p>		<p>(συνολικά: 9)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Κωστής Παλαμάς, <i>Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου</i>: <ul style="list-style-type: none"> ▪ το απόσπασμα από τον «Προφητικό» Λόγο (ΚΝΕΛ Α΄, 413-415) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει γενική αναφορά στο έργο, καθώς και στον τύπο της εθνικής ποίησης που καταθέτει ο Κωστής Παλαμάς. Να δοθούν ενδεικτικά παραδείγματα του τύπου του «εθνικού ποιητή», από τον Σολωμό ως τον Καβάφη, τον Σεφέρη, τον Ελύτη και τον Ρίτσο. Αυτό μπορεί να γίνει και στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project. ➤ Να γίνει απλή ανάγνωση του σονέτου του Κωστή Παλαμά «Αγορά», (ΚΝΕΛ Α΄, 422 - 423), ως δείγματος του «λυρισμού του εγώ», σε αντίθεση με τον «λυρισμό του εμείς», στον οποίο εντάσσεται ο <i>Δωδεκάλογος</i>. Μπορεί να αξιοποιηθεί το κείμενο του Γιώργου Σεφέρη, «Κωστής Παλαμάς», <i>Δοκιμές Α΄</i>, 214 - 227. 	<p>3</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Κώστας Βάρναλης: <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Το πέρασμά σου» (ΚΝΕΛ Α΄, 482) και ▪ «Οι πόνοι της Παναγίας» (ΚΝΕΛ Α΄, 483-484) <p>ή</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Ορέστης» (ΑΝΠ Γ΄, 37) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Μπορεί να γίνει ακρόαση του μελοποιημένου ποιήματος του Βάρναλη «Οι μοιραίοι» (ΚΝΕΛ Α΄, 479-480) ή «Το τραγούδι της φυγής» (ΑΝΠ Γ΄, 37-38). ➤ Προτείνεται να αξιοποιηθεί το ποίημα του Γεώργιου Δροσίνη «Τα πρωτοβρόχια» (ΚΝΕΛ Α΄, 425) ή ακόμη του ίδιου το ποίημα «Τι λοιπόν;» (από τη συλλογή <i>Φωτερά σκοτάδια</i>). 	<p>2</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Άγ. Σικελιανός, «Ιερά Οδός» (ΚΝΕΛ Α΄, 469-474) <p>[Σημείωση: Ποιήματα του Κ.Π.Καβάφη εντάσσονται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ Λυκείου]</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Δυνατόν να αξιοποιηθούν και άλλα δύο ποιήματα του Σικελιανού: «Στ΄ Όσιου Λουκά το μοναστήρι» (ΚΝΕΛ Α΄, 475-477) και «Πνευματικό Εμβατήριο» (ΚΝΕΛ Α΄, 465-466). 	4
📖 Λογοτεχνικό Βιβλίο - Λέσχη Ανάγνωσης: από τη σχολική χρονιά 2017-2018		(συνολικά: 6)
<ul style="list-style-type: none"> • Επιλογή ενός από τα πιο κάτω: <ul style="list-style-type: none"> ○ Ιωάννης Κονδυλάκης, <i>Όταν ήμουν δάσκαλος</i> ○ Εμμανουήλ Ροΐδης, <i>Αφηγήματα</i> ○ Ανδρέας Καρκαβίτσας, <i>Λόγια της πλώρης</i> ○ Κωνσταντίνος Χρηστομάνος, <i>Η κερένια κούκλα</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η διδασκαλία του Λογοτεχνικού Βιβλίου να αρχίσει από το Α΄ τετράμηνο με την απαραίτητη εισαγωγή και την ανάθεση εργασιών. 	6
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα: 3 περίοδοι		

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Λογοτεχνίας Λυκείου (υποχρεωτικό μάθημα στο πλαίσιο των Νέων Ελληνικών) η ύλη αναδομείται στα μέτρα μιας ιστορικής-γραμματολογικής προσέγγισης. Επιπλέον, αυτή ανανεώνεται σε μεγάλο βαθμό και συγχρόνως διαφοροποιούνται, σε ορισμένα σημεία, οι μεθοδολογικές εισηγήσεις για τη διδασκαλία της, ενώ προτείνεται ο συνδυασμός της προσφοράς της με **διακειμενικές** και, όπου είναι δυνατόν, και με διαθεματικές προσεγγίσεις, καθώς και με την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και άλλου εποπτικού υλικού. Η διδακτική της Λογοτεχνίας στο Λύκειο αναδιαμορφώνεται, ώστε να είναι συμβατή με την τρέχουσα διδακτική πρακτική στο Γυμνάσιο και να αποτελεί ομαλή συνέχειά της: Πιο συγκεκριμένα:

1. **Η αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου** διέπει κάθε μάθημα Λογοτεχνίας σε όλες τις φάσεις του, από την πρόκληση ενδιαφέροντος έως την αξιολόγηση, προφορική και γραπτή. Για τον σκοπό αυτό, ο διδάσκων δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε ερωτήσεις και δραστηριότητες που προωθούν την υλοποίηση της πιο πάνω αρχής και ασκεί τους μαθητές του τόσο στην αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού λογοτεχνικών όρων* όσο και στη χρήση των όρων αυτών στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.
2. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, και με οδηγό τους σχετικούς δείκτες, τοποθετείται **ο λογοτεχνικός γραμματισμός**, όχι ως διδασκαλία θεωρίας της λογοτεχνίας ερήμην των κειμένων, αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με τα εκάστοτε κείμενα και με στόχο την ανάδειξη της λογοτεχνικότητάς τους. Απώτερος σκοπός της διδασκαλίας στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού είναι, σταδιακά, να καταστούν οι μαθητές και οι μαθήτριες επαρκείς αναγνώστες της λογοτεχνίας.
3. Οι δύο πιο πάνω αρχές διδασκαλίας **δεν αναιρούν τον ανθρωποκεντρικό και αξιακό χαρακτήρα του μαθήματος**. Συνεπώς, πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς ακρότητες και υπερβολές, ώστε να μην υποβαθμίζεται το αξιακό περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων.
4. Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος, που ακολουθεί, δίνονται τα κείμενα που προτείνονται για συστηματική διδασκαλία, μαζί με τον διαθέσιμο χρόνο σε διδακτικές περιόδους, καθώς και συνακόλουθες προτάσεις **διακειμενικής** και **διαθεματικής** ανάγνωσης, που δεν εξαντλούν ασφαλώς το εύρος των διαθέσιμων αναφορών και ερμηνευτικών προτάσεων των κειμένων. Διευκρινίζεται ότι, δεδομένου ότι στο Λύκειο η κατάταξη της ύλης του

μαθήματος της Λογοτεχνίας είναι ιστορική-γραμματολογική και όχι θεματική, η **συνανάγνωση των κειμένων δεν είναι επιστημολογικά ορθό να έχει τη μορφή της συστηματικής συνεξέτασης**. Επομένως, διδάσκονται συστηματικά τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα κείμενα και **επιλέγονται από τα προτεινόμενα για συνανάγνωση κείμενα, κατά την κρίση του/της διδάσκοντος/-ουσας, όσα προσφέρονται για τους μαθητές τους**. Τα επιλεγμένα για συνανάγνωση κείμενα καταγράφονται από κάθε φιλόλογο και υποβάλλονται με γραπτό σημείωμα στον ΣΒΔ προς το τέλος κάθε τετραμήνου, για να διασφαλίζεται χωρίς αμφιβολία ότι το άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο που θα επιλεγεί για τις εξετάσεις είναι όντως αδιάδακτο για όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας. Αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν σε διάφορες φάσεις της διδασκαλίας του βασικού κειμένου, χωρίς ωστόσο η χρονική διάρκεια της αξιοποίησής τους στην τάξη να είναι δυσανάλογα μεγάλη σε σύγκριση με τον χρόνο διδασκαλίας του πρώτου. Από την άλλη είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η συνανάγνωση των κειμένων δεν ενδείκνυται να υποβαθμίζεται ως ολιγόλεπτη καταληκτική δραστηριότητα του μαθήματος, αλλά πρέπει να εντάσσεται λειτουργικά σε αυτό και κατά διαστήματα να αξιολογείται, δεδομένου ότι η εξέταση των μαθητών σε αδιάδακτο λογοτεχνικό κείμενο, για σύγκριση με διδαγμένο, εισάγεται στα διαγωνίσματα και στα εξεταστικά δοκίμια Λογοτεχνίας των τάξεων Α' και Β' Λυκείου.

5. Για το θέμα της προσφοράς του λογοτεχνικού βιβλίου, προτείνεται παράλληλα η **Λέσχη Ανάγνωσης**, που δεν θα αναιρεί ούτε θα καταργεί τη συστηματική και υποχρεωτική διδασκαλία ενός τουλάχιστον λογοτεχνικού βιβλίου, από τα προτεινόμενα, σε κάθε τάξη του Λυκείου. Οι μαθητές των τάξεων Α' και Β' Λυκείου θα επιλέγουν, πέραν του υποχρεωτικού λογοτεχνικού βιβλίου που διδάσκεται στην τάξη, ένα βιβλίο που θα ήθελαν να διαβάσουν ή και να παρουσιάσουν και να συζητήσουν στο πλαίσιο της λειτουργίας της Λέσχης.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Δρ Νίκος Ορφανίδης, Ακαδημαϊκός Επόπτης
- Δρ Λεωνίδα Γαλάζης, Σύνδεσμος Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών
- Σπύρος Αντωνέλλος, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών – Θεατρολογίας
- Σωτηρία Παπαμαργαρίτη, Φιλόλογος - Σύμβουλος Υ.Π.Π.
- Δρ Κάκια Παπακυριακού, Φιλόλογος - Α.Π. Λογοτεχνίας
- Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλόλογος - Π.Ι.
- Γιώργος Καλοζώης, Φιλόλογος

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ✿ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.= ΚΝΕΛ Β΄
- ✿ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Γ΄ Γενικού Λυκείου, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.=ΚΝΕΛ Γ΄
- ✿ *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας*, Τόμος Β΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2012. = ΚΚΛ Β΄
- ✿ *Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης*, Για την Τρίτη Λυκείου, ΥΑΠ, Λευκωσία 2004. = ΑΝΠ Γ΄
- ✿ *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΛΗΣ (60 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

- ✦ **Σημείωση 1:** Στη στήλη **ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ** σημειώνονται τα κείμενα που προορίζονται για συστηματική διδασκαλία. Όπου προτείνονται εναλλακτικές επιλογές σε αυτή τη στήλη, η επιλογή του κειμένου γίνεται από την ομάδα διδασκόντων σε όλα τα τμήματα της Β΄ τάξης και είναι κοινή για όλους.
- ✦ **Σημείωση 2:** Στη στήλη **ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ** προτείνονται κείμενα που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, ο καθένας κατά την κρίση του και με δυνατότητα ατομικής επιλογής, στο πλαίσιο της διακειμενικότητας και της συνανάντησης-συνεξέτασης των κειμένων, καθώς επίσης των μικρών εργασιών τύπου project, ανάλογα με τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο, τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των μαθητών/-τριών τους.

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
✦ Νεότερη Λογοτεχνία - Από τα τέλη του 19ου αιώνα έως τη δεκαετία του 1920		(συνολικά: 14)
α) Πεζογραφία <ul style="list-style-type: none"> • Αλ. Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας» (ΚΝΕΛ Β΄, 68-71) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει προβολή ή παραπομπή στις σχετικές ταινίες-παραγωγές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (ΠΙΚ) «Το μυρολόγι της φώκιας», «Το σπίτι του Παπαδιαμάντη», «Η σεληνοφεγγής νυξ στον Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη» (βλ. http://paragoges.pi.ac.cy/?cat=35) ➤ Να δοθούν παραδείγματα από την παπαδιαμαντική πεζογραφία με τη θεματική του θανάτου και του πόνου, της χαροκαμένης 	3

<ul style="list-style-type: none"> • Γεώργιος Βιζυηνός, «Μοσκόβ Σελήμ» (ΚΝΕΛ Β', 27-41) 	<p>μητέρας που θρηνεί τα παιδιά της. Να προταθούν μικρές εργασίες τύπου project. Στο πλαίσιο της συνανάγνωσης, μπορούν να δοθούν το «Πατέρα στο σπίτι» και <i>Η φόνισσα</i> (απόσπασμα).</p> <p style="text-align: center;"></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να μελετηθεί το διήγημα του Γ. Βιζυηνού ως ένα πρώιμο κείμενο της συνάντησης με τον «άλλο», σε εποχές αναδυόμενου εθνικισμού. Βλ., ακόμη, το διήγημα του Παπαδιαμάντη «Ο ξεπεσμένος δερβίσης». ➤ Να αξιοποιηθούν οι κινηματογραφικές παραγωγές για τον Βιζυηνό: α) «Γεώργιος Βιζυηνός. Η σιωπή των αγγέλων» (ΕΤ1, 2000), βλ. https://www.youtube.com/watch?v=us31shN1dLU και β) «Το μόνον της ζωής του ταξείδιον» του Λάκη Παπαστάθη, βλ. https://www.youtube.com/watch?v=1K3JdfZzSjM ➤ Να μελετηθεί το διήγημα «Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου» (ΚΝΕΛ Β', 19-27), με τους άξονες της αστυνομικής λογοτεχνίας. ➤ Να αξιοποιηθεί, στο πλαίσιο των μικρών μελετών, η εκτενής βιβλιογραφία για τον Βιζυηνό. 	3
<ul style="list-style-type: none"> • Κ. Θεοτόκης, <i>Η τιμή και το χρήμα</i>: <ul style="list-style-type: none"> ▪ [«Ανάθεμα τα τάλαρα»] (ΚΝΕΛ Β', 147-150) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να μελετηθεί και η σχετική εισαγωγή του σχολικού βιβλίου και να αναδειχθεί το κοινωνικό διήγημα. Το απόσπασμα [«Δουλευτάδες κι οι δυο, ποιόνε έχουμε ανάγκη;»] (ΚΝΕΛ Β', 144-147) να προσφερθεί με απλή ανάγνωση. 	2
<ul style="list-style-type: none"> • Νίκος Νικολαΐδης, «Σα σκυλί» (ΚΚΛ Β', 125-131) 	<p style="text-align: center;"></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να αναδειχθεί η αφηγηματική πρωτοτυπία του Ν. Νικολαΐδη και η κατάθεση του αιγυπτιώτικου ελληνισμού. 	2

<p>β) Ποίηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κ. Γ. Καρυωτάκης: <ul style="list-style-type: none"> ▪ [«Είμαστε κάτι...»] (ΚΝΕΛ Β', 178-179) ▪ «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων» (ΚΝΕΛ Β', 182-184) <p style="text-align: center;">ή</p> <p>«Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο» (ΚΝΕΛ Β', 180-181)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνονται για αξιοποίηση τα πιο κάτω ποιήματα: <ul style="list-style-type: none"> ☞ ποιήματα του Κώστα Ουράνη, όπως το «Θα πεθάνω ένα πένθιμο του Φθινόπωρου δειλί» (βλ. αναρτημένο υλικό στην ιστοσελίδα Λογοτεχνίας Μ.Ε.) ☞ ποιήματα του Τέλλου Άγρα, όπως το «Αμάξι στη βροχή» (ΚΝΕΛ Β', 188-189) ☞ του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη το «Νυχτερινό» (ΚΝΕΛ Β', 176) ή το «Ερωτικό» (ακρόαση της μελοποιημένης του εκδοχής) ☞ του Ρώμου Φιλύρα το «Madona Mia» (ΚΝΕΛ Β', 174) ☞ της Μαρίας Πολυδούρη το ποίημα «Κοντά σου» (ΚΝΕΛ Β', 192) ή το «Μόνο γιατί μ' αγάπησες» (ακρόαση της μελοποιημένης του εκδοχής) κ.ά. ➤ Επιπρόσθετα, προτείνεται η ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων του Νίκου Καββαδία, όπως λ.χ. το «Πούσι» (ΚΝΕΛ Β', 242-243) ή το «Mal du depart» [«Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής»] (ΑΝΠ Γ', 183). Μπορεί να γίνει ακρόαση της ηχογραφημένης ανάγνωσης του ποιήματος από τον ίδιο τον ποιητή (βλ. http://www.imerodromos.gr/kavadias/) ➤ Να γίνει απλή ανάγνωση του σονέτου του Λώρου Φαντάζη «Κώστας Καρυωτάκης» (ΚΚΛ Β', 106). ➤ Να αξιοποιηθούν από την ποιητική συλλογή <i>Στροφή</i> του Γ. Σεφέρη το ποίημα «Άρνηση» και άλλα συναφή ποιήματα, όπως τα «Fog» και «Ρίμα», ενδεικτικά της επίδρασης του Καρυωτάκη στη σεφερική ποίηση. ➤ Στο πλαίσιο αυτό δύναται να ενταχθεί και ο ποιητής Τεύκρος Ανθίας, με το ποίημα «Επίλογος» (ΚΚΛ Β', 45). Να γίνει αναγωγή σε μια γενικότερη λογοτεχνία του κοινωνικού περιθωρίου και του κατατρεγμού των ανθρώπων (π.χ. το μυθιστόρημα <i>Η πείνα</i> του Κνουτ Χάμσουν). 	<p style="text-align: center;">4</p>
---	--	---

🚩 Η Γενιά του 1930: Πεζογραφία		(συνολικά: 9)
<ul style="list-style-type: none"> • Στρ. Μυριβήλη, <i>Η ζωή εν τάφω</i> [«Η μυστική παπαρούνα»] (ΚΝΕΛ Β', 271-274) • Ηλ. Βενέζης, <i>Το νούμερο 31328</i> (Κεφάλαιο ΙΖ) (ΚΝΕΛ Β', 318-325) • Γ. Θεοδοκά, <i>Αργώ</i> [«Θέλω γράμματα»] (ΚΝΕΛ Β', 336-341) • Λουκής Ακρίτας, «Η παράδοση των Αθηνών από τους Γερμανούς» (ΚΚΛ Β', 138-143) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εδώ μπορούν να δοθούν οι άξονες της αντιπολεμικής λογοτεχνίας που καταθέτει ο Μυριβήλης και η συνάφειά της με την ευρύτερη ευρωπαϊκή αντιπολεμική λογοτεχνία της εποχής. ➤ Στο πλαίσιο των μικρών μελετών δυνατόν να αναζητηθούν αντίστοιχα κείμενα/παραδείγματα της μικρασιατικής εμπειρίας. ➤ Να γίνει αναφορά στο μνημειώδες έργο του Λ. Ακρίτα <i>Αρματωμένοι</i>. 	<p>3</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p>
🚩 Λογοτεχνικό Βιβλίο – Λέσχη Ανάγνωσης: από τη σχολική χρονιά 2017-2018		(συνολικά: 5)
<p>Επιλογή ενός από τα πιο κάτω προτεινόμενα βιβλία:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Άγγελος Τερζάκης, <i>Μενεξεδένια πολιτεία</i> ○ Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, <i>Διηγήματα</i> ○ Γεώργιος Βιζυηνός, <i>Διηγήματα</i> ○ Χόρχε Λουίς Μπόρχες, <i>Το βιβλίο της άμμου</i>, <i>Διηγήματα</i> ○ Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, <i>Έγκλημα και τιμωρία</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η διδασκαλία του Λογοτεχνικού Βιβλίου να αρχίσει από το Α' τετράμηνο με την απαραίτητη εισαγωγή και την ανάθεση εργασιών. Αν κρίνεται σκόπιμο από τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα, αριθμός διδακτικών περιόδων που διατίθενται για το Λογοτεχνικό Βιβλίο μπορούν να μεταφερθούν στο Β' Τετράμηνο, με τις αναγκαίες αναπροσαρμογές. 	<p>5</p>
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα: 2 περίοδοι		

Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΎΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
 Ξένη Λογοτεχνία		(συνολικά: 4)
<ul style="list-style-type: none"> • Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι, «Οι αδελφοί Καραμάζοφ»: <ul style="list-style-type: none"> ▪ το απόσπασμα «Ο στάρετς τον κοίταξε και πρόφερε... για δέκα λεπτά...» (ΚΝΕΛ Β΄, 526-529) • Φραντς Κάφκα «Μπροστά στον νόμο» (ΚΝΕΛ Γ΄, 452-454) ή Χόρχε Λουίς Μπόρχες, «Ο άλλος» (ΚΝΕΛ Γ΄, 465-473) 	<p>➤ Σε σχέση με το κείμενο του Κάφκα, μπορεί να δοθεί απόσπασμα από τον <i>Κρίτωνα</i> του Πλάτωνα και το θέμα των νόμων της πολιτείας, όπου προβάλλεται η ιερότητα των νόμων και η προσωπική σχέση μαζί τους.</p>	2
 Η Γενιά του 1930: Ποίηση		(συνολικά: 5)
<ul style="list-style-type: none"> • Νικηφόρος Βρεττάκος, «Δυο μητέρες νομίζουν πως είναι μόνες στον κόσμο» (ΚΝΕΛ Β΄, 264) • Νίκος Εγγονόπουλος, «Νέα περί του θανάτου...» (ΚΝΕΛ Β΄, 244-245) <p>[Σημείωση: Ποιήματα των Γ. Σεφέρη, Οδ. Ελύτη και Γ. Ρίτσου εντάσσονται στη διδακτέα ύλη της Γ΄ Λυκείου]</p>	<p>➤ Το ποίημα του Ν. Βρεττάκου μπορεί να προσεγγισθεί με αναφορά στα κείμενα των Αλ. Παπαδιαμάντη «Το αγνάντεμα», Κ.Π. Καβάφη «Δέησις» και Κ. Μόντη «Η Παναγιά στο Μόρφου». Προτείνεται, επίσης, η ακρόαση του μελοποιημένου ποιήματος «Της Σπάρτης οι πορτοκαλιές» (ΚΝΕΛ Β΄, 263).</p> <p>➤ Να γίνει σύντομη εισαγωγή στον μοντερνισμό. Προτείνεται συνεξέταση με τον ποιητή Ανδρέα Εμπειρικό και συγκεκριμένα συνανάγνωση των ποιημάτων «Τρία αποσπάσματα» και «Ηχώ» (ΚΝΕΛ Β΄, 226-227) ή «Τριαντάφυλλα στο παράθυρο» (ΑΝΠ Γ΄, 105), «Διάφανες αυλαίες». Διακειμενικά ως ποίημα αναφοράς: Οδ. Ελύτη, «Επτά νυχτερινά επτάστιχα», <i>Προσανατολισμοί</i> (ΑΝΠ Γ΄, 127-128).</p>	2
		3

 Ποίηση Α' Μεταπολεμικής Γενιάς		(συνολικά: 3)
<ul style="list-style-type: none"> Μίλτος Σαχτούρης, «Αποκρία» (ΚΝΕΛ Γ', 22-23) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει ακρόαση του μελοποιημένου ποιήματος του Μ. Σαχτούρη «Ο στρατιώτης ποιητής» (ΚΝΕΛ Γ', 23) και απλή ανάγνωση του ποιήματός του «Ο τρελός λαγός» (ΑΝΠ Γ', 249). Δυνατόν να δοθεί, στο πλαίσιο της διακειμενικότητας, το ποίημα του Σοφοκλή Λαζάρου «Αυτός ο ουρανός» (ΚΚΛ Β', 305), όπου δίνεται μια άλλη εικόνα του ουρανού με τους χαρταετούς. Προτείνεται, ακόμη, συνανάγνωση των ολιγόστιχων ποιημάτων του Τάσου Λειβαδίτη «Ο μουσικός» και «Πανάρχαια αντιδικία» (ΑΝΠ Γ', 297-298). 	2
<ul style="list-style-type: none"> Γιώργης Παυλόπουλος, «Το άγαλμα και ο τεχνίτης» (ΚΝΕΛ Γ', 50-52) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται αξιοποίηση και άλλων ποιημάτων του Γ. Παυλόπουλου, όπως: «Ο ποιητής και το φεγγάρι», «Η στάχτη» ή/και «Της γύφτισσας» (http://www.poein.gr/archives/361) 	1
 Κυπριακή ποίηση της ύστερης Αγγλοκρατίας		(συνολικά: 4)
<ul style="list-style-type: none"> Θεοδόσης Πιερίδης, <i>Κυπριακή συμφωνία</i> (ΚΚΛ Β', 51-53) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται, στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project, η συνανάγνωση ποιημάτων για τον Αγώνα Ελευθερίας του 1955-1959. 	2
<ul style="list-style-type: none"> Μάνος Κράλης, «Γεύση θανάτου: Χ» (ΚΚΛ Β', 65) Κύπρος Χρυσάνθης, «Η Κυριακή μου» (ΚΚΛ Β', 207) ή και «Η παλιά Λευκωσία» (ΚΚΛ Β', 207) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Για διασύνδεση με την τραγωδία του 1974, όπως αποτυπώνεται στην ποίηση, προτείνεται η συνανάγνωση των συγκεκριμένων ποιημάτων του Μ. Κράλη και του Κ. Χρυσάνθη. 	2

 Η κυπριακή Γενιά της Ανεξαρτησίας: Ποίηση		(συνολικά: 7)
<ul style="list-style-type: none"> • Επιλογή <u>τριών έως τεσσάρων</u> ποιημάτων από τα πιο κάτω, τα οποία θα συναποφασίσουν οι διδάσκοντες: <ul style="list-style-type: none"> ○ Θεοδόσης Νικολάου, «Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου» (ΚΚΛ Β', 255) ○ Ανδρέας Παστελλάς, «Ο Φρύνιχος στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1974» (ΚΚΛ Β', 263) ○ Μιχάλης Πασιαρδής, «Εσύ δεν λες τίποτα» (ΚΚΛ Β', 292-293) ○ Πίτσα Γαλάζη, «Αμμόχωση: XXIV» (ΚΚΛ Β', 286) ○ Κυριάκος Πλησής, «Επίμετρο II - Να μνημονεύονται» (ΚΚΛ Β', 303) ○ Έλλη Παιονίδου, «Ψαροπωλείον η Κερύνεια» (ΚΚΛ Β', 321) ○ Ντίνα Κατσούρη, «Προς αναγνώστη (1)» (ΚΚΛ Β', 324) ○ Θεοκλής Κουγιάλης, «Διακοπή» (ΚΚΛ Β', 266) ○ Κώστας Βασιλείου, «Ο Αισχύλος και ο Γιάννης» (ΚΚΛ Β', 270) ○ Φοίβος Σταυρίδης, «Graffiti» (ΚΚΛ Β', 317) ○ Ανδρέας Χριστοφίδης, «Για τον μαθητή Δημητρίου. Πέθανε 18 χρονών στις 17 του Γενάρη 1975» (ΚΚΛ Β', 313 -314) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Μπορεί να προσφερθεί για συνανάγνωση και το ποίημα του Α. Παστελλά «Άδεια θρανία» (ΚΚΛ Β', 262) μαζί με το ποίημα του Γιάννη Παπαδόπουλου «Το γράμμα και η οδός» (ΚΚΛ Β', 224). ➤ Δυνατόν να αξιοποιηθούν και αντίστοιχα πεζά, όπως του Κώστα Μόντη, <i>Κλειστές πόρτες</i> (απόσπασμα) (ΚΚΛ Β', 237-239), της Ρήνας Κατσελλή, <i>Πρόσφυγας στον τόπο μου</i> (αποσπάσματα) (ΚΚΛ Β', 368-372) κ.ά. από τα <i>Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας</i>. ➤ Επιπλέον, μπορεί να αξιοποιηθεί το ψηφιακό υλικό με τίτλο «Ποιητικές Αναζητήσεις», μια συμπαραγωγή του Ραδιοφώνου του ΛΟΓΟΥ και του ΠΙΚ (βλ. http://paragoges.pi.ac.cy/?video=442) ➤ Γίνεται, ακόμη, εισήγηση να αξιοποιηθούν ποιήματα των τουρκοκυπρίων ποιητών: Taner Baybars, 1936-2010, «Γράμμα στην πατρίδα», με την εμπειρία της ξενιτιάς, και του Jenap Selcuk 1974, «Καρπασία», μτφρ. Λευτέρη Παπαλεοντίου, με τη νοσταλγία του τόπου, βλ. <i>Ακτή 90</i> (Άνοιξη 2012), 142-143 και <i>Ακτή 85</i> (Χειμώνας 2010), 11-13, αντίστοιχα (βλ. και αναρτημένο υλικό). Το ποίημα της Νεσιέ Γιασίν «Η δική μου η πατρίδα» να δοθεί σε μουσική ακρόαση. ➤ Επιπρόσθετα, προτείνεται να αξιοποιηθεί η έκδοση <i>Διηγήματα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων</i> (Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, Λευκωσία 2013), με σχετικά πεζογραφικά/αφηγηματικά παραδείγματα. Ενδεικτικά προτεινόμενα κείμενα από τη συγκεκριμένη έκδοση: Νουμάντ Αλί Λεβέντ, «Ζητείται νύφη», 195 -198 και Αλί Νεσίμ, «Πώς κυβερνιέται ένας λαός», 253 -254 (βλ. και αναρτημένο υλικό). 	7

✚ Μεταπολεμική Ποίηση – Η Γενιά του '70		(συνολικά: 4)
<ul style="list-style-type: none"> • Επιλογή δύο έως τριών ποιημάτων από τα πιο κάτω, τα οποία θα συναποφασίσουν οι διδάσκοντες: <ul style="list-style-type: none"> ○ Νάσος Βαγενάς, «Η τέλεια τάξη» ○ Γιάννης Κοντός, «Η μακιγιέζ» (ΚΝΕΛ Γ', 120-121) ○ Γιάννης Βαρβέρης, «Νεκρή φύση σε κήπο» (ΚΝΕΛ Γ', 144-145) ○ Μιχάλης Γκανάς, «Το σκυλί» (ΚΝΕΛ Γ', 124-125) ○ Γιώργος Μαρκόπουλος, «Διαβάσεις πεζών, 14, Ε.Μ. 49 ετών» (ΚΝΕΛ Γ', 138-139) ○ Αντώνης Φωστιέρης, «Discotheque» (ΚΝΕΛ Γ', 140) ○ Αργύρης Χιόνης, «Ο Νυχτοφύλακας» (βλ. αναρτημένο υλικό στην ιστοσελίδα Λογοτεχνίας Μ.Ε.) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει μια γενική συνοπτική θεώρηση και συνεξέταση της Γενιάς του '70, ως μέρους της μεταπολεμικής ποίησης. ➤ Προτείνεται, ακόμη, η αξιοποίηση των πιο κάτω: <ul style="list-style-type: none"> ☞ Σε σχέση με το ποίημα του Ν. Βαγενά «Η τέλεια τάξη», βλ. <i>Ο Νάσος Βαγενάς διαβάζει ποιήματά του</i> (Ηχογράφηση 2008), στο https://www.youtube.com/watch?v=guhrtVg0p3k (1.21' - 2.25). Μπορεί, επίσης, να γίνει συνανάγνωση με το ποίημα του Γ. Μαρκόπουλου «Ωδή στον παίκτη της ΑΕΚ και της Εθνικής Χρήστο Αρδίζογλου». ☞ Γιάννης Βαρβέρης, «Παίζουμε τους ζωντανούς» ☞ Μιχάλης Γκανάς, «Χριστουγεννιάτικη ιστορία» ☞ Γιώργος Μαρκόπουλος, «Ο πατέρας μου ήθελε να φτιάξει ένα σπίτι» ☞ Αντώνης Φωστιέρης, «Διονυσίου Αιγινήτου 46» ή και το «Ομοίωμα κελαηδισμού» ☞ Αργύρης Χιόνης, «Ένας λύκος αισθηματίας» 	4
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα: 3 περίοδοι		

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Λογοτεχνίας Λυκείου (υποχρεωτικό μάθημα στο πλαίσιο των Νέων Ελληνικών) η ύλη αναδομείται στα μέτρα μιας ιστορικής-γραμματολογικής προσέγγισης. Επιπλέον, αυτή ανανεώνεται σε μεγάλο βαθμό και συγχρόνως διαφοροποιούνται, σε ορισμένα σημεία, οι μεθοδολογικές εισηγήσεις για τη διδασκαλία της, ενώ προτείνεται ο συνδυασμός της προσφοράς της με **διακειμενικές** και, όπου είναι δυνατόν, και με διαθεματικές προσεγγίσεις, καθώς και με την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και άλλου εποπτικού υλικού. Η διδακτική της Λογοτεχνίας στο Λύκειο αναδιαμορφώνεται, ώστε να είναι συμβατή με την τρέχουσα διδακτική πρακτική στο Γυμνάσιο και να αποτελεί ομαλή συνέχειά της: Πιο συγκεκριμένα:

1. **Η αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου** διέπει κάθε μάθημα Λογοτεχνίας σε όλες τις φάσεις του, από την πρόκληση ενδιαφέροντος έως την αξιολόγηση, προφορική και γραπτή. Για τον σκοπό αυτό, ο διδάσκων δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε ερωτήσεις και δραστηριότητες που προωθούν την υλοποίηση της πιο πάνω αρχής και ασκεί τους μαθητές του τόσο στην αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού λογοτεχνικών όρων* όσο και στη χρήση των όρων αυτών στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.
2. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, και με οδηγό τους σχετικούς δείκτες, τοποθετείται **ο λογοτεχνικός γραμματισμός**, όχι ως διδασκαλία θεωρίας της λογοτεχνίας ερήμην των κειμένων, αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με τα εκάστοτε κείμενα και με στόχο την ανάδειξη της λογοτεχνικότητάς τους. Απώτερος σκοπός της διδασκαλίας στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού είναι, σταδιακά, να καταστούν οι μαθητές και οι μαθήτριες επαρκείς αναγνώστες της λογοτεχνίας.
3. Οι δύο πιο πάνω αρχές διδασκαλίας **δεν αναιρούν τον ανθρωποκεντρικό και αξιακό χαρακτήρα του μαθήματος**. Συνεπώς, πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς ακρότητες και υπερβολές, ώστε να μην υποβαθμίζεται το αξιακό περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων.
4. Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος, που ακολουθεί, δίνονται τα κείμενα που προτείνονται για συστηματική διδασκαλία, μαζί με τον διαθέσιμο χρόνο σε διδακτικές περιόδους, καθώς και συνακόλουθες προτάσεις **διακειμενικής** και **διαθεματικής** ανάγνωσης, που δεν εξαντλούν ασφαλώς το εύρος των διαθέσιμων αναφορών και

ερμηνευτικών προτάσεων των κειμένων. Διευκρινίζεται ότι, δεδομένου ότι στο Λύκειο η κατάταξη της ύλης του μαθήματος της Λογοτεχνίας είναι ιστορική-γραμματολογική και όχι θεματική, **η συνανάγνωση των κειμένων δεν είναι επιστημολογικά ορθό να έχει τη μορφή της συστηματικής συνεξέτασης**. Επομένως, διδάσκονται συστηματικά τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα κείμενα και **επιλέγονται από τα προτεινόμενα για συνανάγνωση κείμενα, κατά την κρίση του/της διδάσκοντος/-ουσας, όσα προσφέρονται για τους μαθητές τους**. Τα επιλεγμένα για συνανάγνωση κείμενα καταγράφονται από κάθε φιλόλογο και υποβάλλονται με γραπτό σημείωμα στον ΣΒΔ προς το τέλος κάθε τετραμήνου. Αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν σε διάφορες φάσεις της διδασκαλίας του βασικού κειμένου, χωρίς ωστόσο η χρονική διάρκεια της αξιοποίησής τους στην τάξη να είναι δυσανάλογα μεγάλη σε σύγκριση με τον χρόνο διδασκαλίας του πρώτου. Από την άλλη είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η συνανάγνωση των κειμένων δεν ενδείκνυται να υποβαθμίζεται ως ολιγόλεπτη καταληκτική δραστηριότητα του μαθήματος, αλλά πρέπει να εντάσσεται λειτουργικά σε αυτό και κατά διαστήματα να αξιολογείται.

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Δρ Νίκος Ορφανίδης, Ακαδημαϊκός Επόπτης
 - Δρ Λεωνίδα Γαλάζης, Σύνδεσμος Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών
 - Σπύρος Αντωνέλλος, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών – Θεατρολογίας
 - Σωτηρία Παπαμαργαρίτη, Φιλόλογος - Σύμβουλος Υ.Π.Π.
 - Δρ Κάκια Παπακυριακού, Φιλόλογος - Α.Π. Λογοτεχνίας
 - Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλόλογος - Π.Ι.
 - Γιώργος Καλοζώης, Φιλόλογος
-

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Β' Γενικού Λυκείου, Β' Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.= ΚΝΕΛ Β'
- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Γ' Γενικού Λυκείου, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.=ΚΝΕΛ Γ'
- ⊗ *Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης*, Για την Τρίτη Λυκείου, Υ.Α.Π., Λευκωσία 2004.=ΑΝΠ Γ'
- ⊗ *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας*, Τόμος Β', ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2012. = ΚΚΛ Β'
- ⊗ *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΛΗΣ (60 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

- ✦ **Σημείωση 1:** Στη στήλη ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ σημειώνονται τα κείμενα που προορίζονται για συστηματική διδασκαλία.
- ✦ **Σημείωση 2:** Στη στήλη ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ προτείνονται κείμενα που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, ο καθένας κατά την κρίση του και με δυνατότητα ατομικής επιλογής, στο πλαίσιο της διακειμενικότητας και της συνανάγνωσης-συνεξέτασης των κειμένων, καθώς επίσης των μικρών εργασιών τύπου project, ανάλογα με τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο, τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των μαθητών/-τριών τους.

Α' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> ✦ Κ. Π. Καβάφης (συνολικά: 11) </div>		
<ul style="list-style-type: none"> • Γνωρίσματα της ποίησης του Καβάφη <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Ιθάκη» (ΑΝΠ Γ', 44-45) ▪ «Περιμένοντας τους βαρβάρους» (ΑΝΠ Γ', 45-46) ▪ «Απολείπειν ο θεός Αντώνιον» (ΑΝΠ Γ', 47) ▪ «Αλεξανδρινοί Βασιλείς» (ΑΝΠ Γ', 50-51) ▪ «Ο Δαρείος» (ΑΝΠ Γ', 53-54) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται ανάγνωση του ποιήματος «Η πόλις» (ΑΝΠ Γ', 41) και συσχετισμός του με τα γνωρίσματα της ποίησης του Καβάφη. ➤ Προτείνεται για απλή ανάγνωση το ποίημα «Στα 200 π.Χ.» (http://www.kavafis.gr/poems/content.asp?id=71&cat=1) και το πολιτικό ποίημα «Ας Φρόντιζαν» (ΑΝΠ Γ', 52-53), ως παράδειγμα πολιτικού αμοραλισμού. 	<p>1</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>2</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Μπορούν, ακόμη, να προσεγγισθούν κατά τρόπο διακειμενικό - σε σχέση με τα διδασκόμενα ποιήματα του Καβάφη- τα ποιήματα: «Τείχη» (ΑΝΠ Γ', 40), «Τα παράθυρα» (ΑΝΠ Γ', 41), «Ο βασιλεύς Δημήτριος» (ΑΝΠ Γ', 47), «Θερμοπύλες» (ΑΝΠ Γ', 43), «Che fece... il gran rifiuto» (ΑΝΠ Γ', 43), «Όσο μπορείς» (ΑΝΠ Γ', 49-50), «Εν Σπάρτη» (ΑΝΠ Γ', 49), «Επιτύμβιον Αντιόχου, Βασιλέως Κομμαγηνής» (ΑΝΠ Γ', 51-52). ➤ Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να αξιοποιήσει τις ακόλουθες ταινίες-παραγωγές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου (ΠΙΚ): «Κ.Π. Καβάφης, Εγκλεισμός και Παγίδευση» και «Το σπίτι του Κωνσταντίνου Καβάφη, Ο κλειστός τόπος της μοναχικότητας» (βλ. http://paragoges.pi.ac.cy/?cat=35) 	
<p>🚩 Η Γενιά του '30: Ποίηση</p>		<p>(συνολικά: 17)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Γιώργος Σεφέρης: <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Ελένη» (ΚΝΕΛ Β', 208-212 ή ΑΝΠ Γ', 86-88) ▪ «Σαλαμίνα της Κύπρος» (ΑΝΠ Γ', 90-91) ▪ «Νεόφυτος ο Έγκλειστος μιλά» (ΑΝΠ Γ', 93) • Οδυσσέας Ελύτης: <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Η Μαρίνα των Βράχων» (ΚΝΕΛ Β', 252-255) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται η αξιοποίηση της ταινίας-παραγωγής του ΠΙΚ «Ελένη» (βλ. http://paragoges.pi.ac.cy/?cat=35) ➤ Το ποίημα «Επί ασπαλάθων...» (ΚΝΕΛ Β', 213-214) να προσφερθεί με απλή ανάγνωση, μαζί με τη «Δήλωση» του ποιητή κατά της Δικτατορίας. ➤ Δυνατόν να αξιοποιηθούν από το <i>Μυθιστόρημα</i> του Σεφέρη: <ul style="list-style-type: none"> ☞ το <i>Μυθιστόρημα Ι'</i> (ΑΝΠ Γ', 76) να δοθεί διακειμενικά με το ποίημα «Ο τόπος μας» του Γ. Ρίτσου (ΚΝΕΛ Β', 236), ☞ το ΚΑ' (ΑΝΠ Γ', 76-77) ως ανάγνωση μόνον, ☞ το ΚΓ' («Λίγο ακόμα») (ΑΝΠ Γ', 77) με μουσική ακρόαση. ➤ Μπορεί να γίνει παράλληλη ακρόαση του μελοποιημένου Ελύτη. Να ακουστούν από την ποιητική συλλογή <i>Τα ρω του έρωτα</i>: 	<p>(σύνολο: 8)</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">3</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">(σύνολο: 8)</p> <p style="text-align: center;">2</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ «Ο Ύπνος των Γενναίων» (ΚΝΕΛ Β', 259-261) ▪ <i>Άξιον εστί, Τα Πάθη, Ψαλμός Β'</i> (ΑΝΠ Γ', 138) και <i>άσμα δ'</i> (ΑΝΠ Γ', 140-141) • Γιάννης Ρίτσος: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Αποχαιρετισμός</i>: το απόσπασμα από την έξοδο του ποιήματος «Όλο ετοιμάζομαι να φύγω ... Γεια σας» (ΑΝΠ Γ', 205-207) 	<p>«Του μικρού Βοριά», «Το θαλασσινό τριφύλλι», καθώς και αποσπασματικά το έργο <i>Ο ήλιος ο ηλιάτορας</i> με το ποίημα «Πολλά δεν θέλει ο άνθρωπος» κ.λπ.</p> <p style="color: red; font-size: 2em;">∞</p>	<p>2</p> <p>4</p> <p>1 (βλ. και Β' τετράμηνο)</p>
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα: 2 περίοδοι		

Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
📖 Η Γενιά του '30: Ποίηση (συνέχεια)		(συνολικά: 2)
<ul style="list-style-type: none"> • Γιάννης Ρίτσος: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ρωμιοσύνη</i> (ΚΝΕΛ Β', 233-235 ή ΑΝΠ Γ', 199-200) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να συνεξεταστεί με το ποίημα «Ο τόπος μας» (ΚΝΕΛ Β', 237-8). ➤ Να γίνει ακρόαση ενδεικτικών μελοποιημένων αποσπασμάτων και συνολική κατά το δυνατόν ανάγνωση ή ακρόαση της ποιητικής σύνθεσης του Ρίτσου <i>Ρωμιοσύνη</i>. ➤ Δυνατόν να δοθούν για συνανάγνωση με τη <i>Ρωμιοσύνη</i> του Γ. Ρίτσου τα ποιήματα: Κ. Π. Μιχαηλίδη, «Αυτογνωσία» (ΚΚΛ Β', 	<p>2</p>

	<p>298) και Κλαίρης Αγγελίδου «Νοσταλγία» (ΚΚΛ Β', 308).</p> <p>➤ Μπορεί, επίσης, να γίνει ακρόαση του μελοποιημένου ποιήματος του Άνθου Λυκαύγη «Μαρτυρία» (ΚΚΛ Β', 330).</p>	
<p>📌 Κυπριακή Λογοτεχνία</p>		<p>(συνολικά: 8)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Κώστας Μόντης: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Δεύτερο γράμμα στη μητέρα, θ' (ΚΚΛ Β', 184-185) ▪ «Έλληνες ποιητές» (ΚΚΛ Β', 183) ▪ «Της εισβολής» (ΚΚΛ Β', 186) 	<p>➤ Να γίνει συνανάγνωση του Δεύτερου γράμματος στη μητέρα με το ποίημα «Γράμμα» του Παντελή Μηχανικού (ΚΚΛ Β', 190).</p> <p>➤ Το ποίημα «Έλληνες ποιητές» να προσεγγισθεί διακειμενικά με το αντίστοιχο θεματικά ποίημα του Ελύτη από το <i>Άξιον εστί</i> (Ψαλμός Β': ΑΝΠ Γ', 138).</p> <p>➤ Να αξιοποιηθούν οι μελοποιήσεις ποιημάτων του Μόντη και άλλο οπτικοακουστικό υλικό με παράλληλη ακρόαση ποιημάτων από τον ίδιο τον ποιητή.</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Παντελής Μηχανικός, «Ένα τραγούδι για τον Ριμαχό» (ΚΚΛ Β', 195) 	<p>➤ Το συγκεκριμένο ποίημα του Π. Μηχανικού να προσεγγισθεί σε σχέση με την ποίηση του Κυριάκου Χαραλαμπίδη και του Κώστα Βασιλείου και την πεζογραφία του Σάββα Παύλου με την persona του Ριμαχό ή Ριμάκο και Ριμακό.</p> <p>➤ Το ποίημα «Ονήσιλος» (ΚΚΛ Β', 197) να δοθεί με απλή ανάγνωση.</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Κυριάκος Χαραλαμπίδης, «Στα στέφανα της κόρης του» (ΚΝΕΛ Γ', 118) 	<p>➤ Μπορεί να γίνει συνανάγνωση του ποιήματος με το ποίημα του Α. Παστελλά «Του Χρυσοσώτηρου».</p>	<p>2</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Γ. Φ. Πιερίδης, «Ο πορτοκαλόκηπος» (ΚΚΛ Β', 227-231) 		<p>2</p>

✚ Μεταπολεμική Πεζογραφία		(συνολικά: 8)
<ul style="list-style-type: none"> • Γιώργος Ιωάννου, «†13-12-43» (ΚΝΕΛ Γ', 275-277) • Ανδρέας Φραγκιάς, «Άνθρωποι και σπίτια» (ΚΝΕΛ Γ', 240 -248) • Διδώ Σωτηρίου, «Οι νεκροί περιμένουν» (απόσπασμα) (ΚΝΕΛ Γ', 173-179) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθούν αντίστοιχα παράλληλα κείμενα από τα μυθιστορήματα: Κοσμά Πολίτη, Στου Χατζηφράγκου και Μαρίας Ιορδανίδου <i>Λωξάνδρα</i>. ➤ Μπορεί να αξιοποιηθούν αντίστοιχα κείμενα με θέμα τις μικρασιατικές μνήμες, στο πλαίσιο μικρών εργασιών. 	<p>2</p> <p>3</p> <p>3</p>
✚ Μεταπολεμική Ποίηση		(συνολικά: 4)
<ul style="list-style-type: none"> • Μανόλης Αναγνωστάκης, «Επίλογος» (ΑΝΠ Γ', 291) • Τάκης Σινόπουλος, «Φίλιππος» (ΚΝΕΛ Γ', 17-18) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να προσφερθεί με απλή ανάγνωση το «Θεσσαλονίκη, Μέρες του 1969 μ.Χ.» (ΚΝΕΛ Γ', 54-55). ➤ Απλή ανάγνωση του ποιήματος του Σινόπουλου «Ο καιόμενος» (ΚΝΕΛ Γ', 20). 	<p>2</p> <p>2</p>
✚ Λογοτεχνικό βιβλίο		(συνολικά: 6)
Επαναλήψεις – Διαγωνίσματα: 2 περίοδοι		